

Svenska eller svenska som andraspråk på grundläggande nivå och gymnasial nivå för ukrainska medborgare

Framställan från arbetsmarknadsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Person som har ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet ska utgöra en del av den målgrupp som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i enlighet med 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.
2. Arbetsmarknadsnämnden får besluta om att upphöra, justera respektive fortsätta att erbjuda möjligheten till kommunal vuxenutbildning för målgruppen även om 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning skulle upphöra att gälla eller ändras.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Under våren 2023 har regeringen beslutat om en ny ändring i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning. Därmed får kommuner möjligheten att erbjuda personer från Ukraina som omfattas av massflyktsdirektivet att läsa svenska och svenska som andraspråk på grundläggande och gymnasial nivå inom Komvux. Arbetsmarknadsnämnden föreslår att Stockholms stads kommunala vuxenutbildning ska erbjuda svenska och svenska som andraspråk på grundläggande nivå och gymnasial nivå till ukrainska medborgare som bor i kommunen i enlighet med den nya lydelsen av paragrafen.

Beredning

Ärendet har initierats av arbetsmarknadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att svenska som andra språk är ett viktigt steg i språkutbildningen för vuxna med annat modersmål än svenska. Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att ukrainska medborgare som omfattas av massflyktsdirektivet

ska utgöra en del av den målgrupp som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i enlighet med gällande lydelse i 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det är glädjande att Stockholms stad nu ges möjlighet att erbjuda svenska som andra språk för ukrainska flyktingar i staden. Att lära sig svenska är helt avgörande för att de ukrainare som kommit till Stockholm ska kunna etablera sig i staden och få ett arbete. Därutöver vet vi att många ukrainska flyktingar har med sig en utbildning från hemlandet. Med detta förslag får därmed ukrainare med tidigare utbildning inom legitimationsyrken möjlighet att validera sin kompetens. Det innebär att fler ukrainare får möjlighet att jobba inom exempelvis vården, omsorgen samt skolan. Det är positivt både för de enskilda individerna men också för stadens välfärd.

Det är däremot beklagligt att regeringen dröjt så länge med beslutet. Dessutom är det bekymmersamt att regeringen i detta tuffa ekonomiska läge väljer att helt skjuta över kostnaden för ukrainares vidare utbildning i svenska på landets kommuner. Det här riskerar att skapa en ojämlikhet över landet där ukrainares möjlighet att komma in i samhället ser helt olika ut i olika kommuner.

Stockholm den 25 oktober 2023

Emilia Bjuggren

Bilaga

Bilaga - Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning, dnr KS 2023/1089-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 25 oktober 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ärendet

Regeringen har beslutat om en ny lydelse av 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) vuxenutbildning (SFS 2023:518) som innebär att en kommun kan erbjuda en person som ansökt om svenska eller svenska som andraspråk i kommunal vuxenutbildning under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren för att delta i utbildningen.

Arbetsmarknadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ukrainska medborgare som omfattas av massflyktsdirektivet ska erbjudas svenska och svenska som andraspråk på grundläggande och gymnasial nivå inom den kommunala vuxenutbildningen i enlighet med gällande lydelse i 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 3 oktober 2023 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att erbjuda kommunal vuxenutbildning till personer som är mottagna från Ukraina enligt massflyktsdirektivet i den omfattning som anges i 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att, i enlighet med detta tjänsteutlåtande, ge arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att bredda målgruppen för kommunal vuxenutbildning för personer från Ukraina som omfattas av massflyktsdirektivet.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att överlämna tjänsteutlåtande och beslut till kommunstyrelsen.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att arbetsmarknadsdirektören får besluta om att upphöra, justera respektive fortsätta erbjuda möjligheten till kommunal vuxenutbildning i enlighet med 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning skulle upphöra att gälla eller ändras.
5. Arbetsmarknadsnämnden ger arbetsmarknadsdirektören möjlighet till vidaredelegering av samtliga beslut till avdelningschef eller ekonomichef.
6. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att justera paragrafen omedelbart.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Regeringen har nu beslutat om en ny ändring i förordning (2011:1108) om vuxenutbildning som innebär att kommuner kan erbjuda personer som omfattas av massflyktsdirektivet utbildning i svenska eller svenska som andraspråk på grundläggande och gymnasial nivå inom komvux. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 30 augusti 2023.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att Stockholms stads kommunala vuxenutbildning ska erbjuda svenska och svenska som andraspråk på grundläggande nivå och gymnasial nivå till ukrainska medborgare som bor i kommunen i enlighet med den nya lydelsen av paragrafen. Förvaltningen bedömer att nämnden kan ta emot målgruppen inom ordinarie verksamhet och budgetram.

För att arbetsmarknadsförvaltningen ska kunna hantera beslut om svenska och svenska som andraspråk för målgruppen vid förändringar föreslår förvaltningen att kommunfullmäktige ska ge arbetsmarknadsnämnden behörighet att besluta om att upphöra att erbjuda ukrainska medborgare rätt att delta i komvux, respektive att justera omfattningen av komvux för denna målgrupp, för det fall 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning skulle upphöra att gälla eller ändras, eller vid eventuella framtida beslut av EU såvitt avser massflyktsdirektivet.

Förvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden ger arbetsmarknadsdirektören möjlighet att vidaredelegera beslut till avdelningschef och economichef.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att antagningsprocessen för ukrainska medborgare börjar gälla från 23 oktober 2023.

Bakgrund

Den 1 juni 2023 trädde en ny bestämmelse, 7 kap. 8 a §, i förordningen om vuxenutbildning (SFS 2023:222) i kraft. Bestämmelsen innebär att Sveriges kommuner kan erbjuda personer från Ukraina som har flytt från kriget kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutade i enlighet med bestämmelsen att erbjuda sfi för ukrainska medborgare den 19 juni 2023 (KS 2023/693, § 17). Beslutet utgick från ett förslag beslutat av arbetsmarknadsnämnden (AMF 2023/390).

Regeringen har därefter den 27 juli 2023 beslutat om en ny lydelse av 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning (SFS 2023:518) som ska träda i kraft den 30 augusti 2023, och lyder enligt följande:

”En kommun får låta en person som avses i 1 § första stycket 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. delta i en eller flera kurser i svenska eller svenska som andraspråk i kommunal vuxenutbildning och i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, om han eller hon uppfyller villkoren för att delta i utbildningen. Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare får dock erbjudas först från och med andra kalenderåret det år personen fyller 18 år”.

Målgruppen

En person som avses i 1 § första stycket 2 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. är en utlänning som har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförd här i landet.

I 21 kap. 2, 3, 4 och 6 § i utlänningslagen regleras förutsättningarna för Migrationsverket att bevilja personer uppehållstillstånd med tillfälligt skydd för att genomföra EG-direktivet 2002/55/EG (massflyktsdirektivet) om tillfälligt skydd. Med anledning av kriget i Ukraina aktiverades EU:s massflyktsdirektiv genom ett beslut av rådet den 4 mars 2022.

Villkor för att delta i svenska och svenska som andraspråk på grundläggande nivå och gymnasial nivå

20 kap. 11 § skollagen regleras en vuxen persons rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå. I paragrafen anges att en vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskola, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I 20 kap. 19, 19 a och 19 b § skollagen regleras en vuxens rätt att delta i utbildning på gymnasial nivå. Sammanfattningsvis finns en rätt för en vuxen som är behörig enligt 20 § att delta i utbildning på gymnasial nivå inom komvux i syfte att uppnå behörighet till högskoleutbildning eller yrkeshögskola.

I 20 kap. 20 § anges förutsättningarna för att behörighet till komvux på gymnasial nivå. I paragrafen anges att en vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

I förordningen om vuxenutbildning finns ytterligare bestämmelser om behörighet.

I 3 kap. 7 § förordningen om vuxenutbildning regleras vidare hur urval görs mellan sökande till gymnasial utbildning för det fall antal sökanden överstiger antal platser. Urvalet innebär att de som har störst behov av utbildning ska prioriteras i enlighet med en i paragrafen angiven ordning. Något urval ska emellertid inte göras i fråga om sådan kommunal vuxenutbildning som en sökande har rätt att delta i enligt 20 kap. 19, 19 a eller 19 b § skollagen.

Enligt den nya lydelsen av 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning ska alltså följande förutsättningar vara uppfyllda för att en kommun får erbjuda den aktuella ukrainska flyktingen rätt att delta i svenska och svenska som andraspråk inom komvux:

1. Personen ska ha ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt någon av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 och 6 § utlänningslagen och inte vara folkbokförd i landet, 2. Personen ska uppfylla villkoren för att delta i utbildningen som regleras i 20 kap. skollagen och förordningen om vuxenutbildning.

Ärendet

Regeringen har beslutat om en ny lydelse av 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) vuxenutbildning (SFS 2023:518) som innebär att en kommun kan erbjuda en person som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd att delta i svenska och svenska som andraspråk i kommunal vuxenutbildning under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren för att delta i utbildningen. Villkoren som gäller för deltagande i kommunal vuxenutbildning regleras i 20 kap. skollagen och förordningen om vuxenutbildning.

Till skillnad från sfi så har regeringen inte beslutat avsätta medel för statsbidrag för kommuner som väljer att erbjuda svenska och svenska som andraspråk till den ukrainska målgruppen, utan dessa kommuner bekostar utbildningsinsatsen utifrån egen budget.

Precis som den tidigare lydelsen av 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning som enbart gällde sfi anger den nya lydelsen att kommunen får låta den aktuella målgruppen delta i de aktuella utbildningarna. Med anledning av uttrycket får behöver varje kommun själv bestämma om kommunen ska erbjuda ukrainska flyktingar svenska och svenska som andraspråk enligt paragrafen eller inte. Det är således ingen obligatorisk skyldighet för kommuner att erbjuda flyktingar med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet svenska och svenska som andraspråk.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden beslutar att ukrainska medborgare som omfattas av massflyktsdirektivet ska utgöra en del av den målgrupp som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i enlighet med gällande lydelse i 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning.

Ukrainska medborgares rätt att läsa utbildning inom komvux är begränsad enligt lag. Sedan den 1 juni 2023 kan kommunerna i enlighet med den nya paragrafen 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning erbjuda personer som flytt från Ukraina kommunal vuxenutbildning i sfi. Stockholms stad har valt att erbjuda ukrainska medborgare i Sverige denna möjlighet att läsa sfi på komvux.

Sfi är första steget i språkutbildning för vuxna med ett annat modersmål än svenska. Nästa steg är normalt att studera svenska som andraspråk på grundläggande nivå inom komvux för att sedan fortsätta på gymnasial nivå. Eftersom kriget har blivit långvarigt behöver personer som har flytt från Ukraina kunna komma in på den svenska arbetsmarknaden. Inom många yrken, särskilt inom vård och omsorg samt skola, krävs goda kunskaper i svenska språket för att man ska kunna få ett jobb.

Mot denna bakgrund ser arbetsmarknadsförvaltningen positivt på att Stockholms stad ges möjlighet att nu kunna erbjuda de ukrainska flyktingarna möjlighet att fortsätta studera svenska efter genomgången sfi och föreslår att staden utnyttjar möjligheten att erbjuda svenska och svenska som andraspråk till denna målgrupp.

Beslut och beslutsgång såvitt avseende ansökan och antagning för målgruppen kan med stöd av befintligt reglemente och delegationsordning hanteras inom ramen för förvaltningens ordinarie process och strukturer där Vuxenutbildningscentrum handlägger ansökan och hanterar antagningsprocessen. Verksamheten har de resurser som krävs och god beredskap att ta emot ansökningar omgående efter beslut enligt förvaltningens förslag. Förvaltningen föreslår att antagningsprocessens startdatum är den 23 oktober 2023 som är första ordinarie ansökningdag förutsatt att kommunfullmäktige fattar beslut i oktober 2023.

Kursstart för den nya målgruppen sker därefter löpande för de som enligt skollagen uppfyller villkoren. Förvaltningen föreslår att urval i enlighet med vad som anges i förordningen om vuxenutbildning ska inkludera den nya målgruppen under samma förutsättningar som andra behöriga sökanden till svenska och svenska som andraspråk. Söktrycket till svenska och svenska som andraspråk bedöms initialt vara liten baserat på hur söktrycket till sfi har sett ut så här långt. Förvaltningen kan ta emot och erbjuda studieplats inom ordinarie verksamhet.

Den nya förordningsbestämmelsen kan i framtiden upphävas, eller ändras, med anledning av förändringar i situationen i Ukraina och eventuella framtida beslut av EU såvitt avser massflyktsdirektivet. Därför föreslår förvaltningen att nämnden delegerar till förvaltningschefen att fatta beslut om erbjudande om komvux till målgruppen i enlighet med gällande lydelse i förordningen, samt till rådande förhållanden och utifrån att kostnadstäckning finns.

Remissammanställningen

Ärendet har initierats av arbetsmarknadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Sfi är första steget i språkutbildning för vuxna med ett annat modersmål än svenska. Nästa steg är normalt att studera svenska som andraspråk på grundläggande nivå inom komvux för att sedan fortsätta på gymnasial nivå. Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att ukrainska medborgare som omfattas av massflyktsdirektivet ska utgöra en del av den målgrupp som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i enlighet med gällande lydelse i 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning. Stadsledningskontoret anser att förslaget ligger i linje med stadens verksamhetsområdesmål 3.2 *I Stockholm ska alla ges möjlighet till eget jobb.*

Ukrainska medborgares rätt att läsa utbildning inom komvux är begränsad enligt lag. Sedan den 1 juni 2023 kan kommunerna i enlighet med den nya paragrafen 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning erbjuda personer som flytt från Ukraina kommunal vuxenutbildning i sfi. Stockholms stad har valt att erbjuda ukrainska medborgare i Sverige denna möjlighet att läsa sfi på komvux.

Beslut och beslutsgång såvitt avseende ansökan och antagning för målgruppen kan med stöd av befintligt reglemente och delegationsordning hanteras inom ramen för stadens ordinarie process och strukturer. Stadsledningskontoret föreslår att antagningsprocessens startdatum är den 23 oktober 2023 som är första ordinarie ansökningsdag förutsatt att kommunfullmäktige fattar beslut i oktober 2023.

Stadsledningskontoret föreslår att framställan från arbetsmarknadsnämnden godkänns och att kommunstyrelsen därmed föreslår att kommunfullmäktige beslutar att en person som har ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet ska utgöra en del av den målgrupp som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare i enlighet med 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning samt att arbetsmarknadsnämnden ges rätt att besluta om justeringar vid eventuell förändring av förordningen.